

Foto Glenn Murberg 20160916

Knallarna 1 (2)

Bilden förställer Loftsliden där knallarna träffades.

Knallarna utgjorde en relativt liten del av bygdens befolkning. De kom i huvudsak från områdena mellan Borås och Ulricehamn. Många var från Kind, Ås, Veden och Redväg. I Mark fanns bara ett fåtal - Marborna hade slutat resa på 1820-talet. När samköparna börjat ge knallarna kredit upphörde de att själva besöka bönderna. Under 1800-talet köpte de från förläggarna. När Sven Erikson var förläggare kom knallarna till Kinna Rättaregården höst och midvinter för att hämta varor. En bit in på århundradet blev knallarna också distributörer åt Boråshandlarna. Det gamla grollet var nu borta. Gårdfaribröderna Ingbergs leverantörsuppgifter från mitten av 1800-talet ger goda exempel på detta. Även knallarna hölls i strama tyglar av förläggarna. Vi har redan sett att de krävdes på borgen för uttagna varor. De stränga villkoren märktes särskilt under ekonomiska kriser, som den kring 1830 då förläggarna bara medgav korta krediter. Annars var det vanligt att knallen fick lika lång kredit som förläggaren hade hos bomullsimportörerna i Göteborg, d.v.s. tolv månader. Tolv månader var också en vanlig kredittid för knallens kunder. Gårdfarihandelns säregna natur gör det extra svårt att beräkna lönsamheten. År 1861 vittnade landshövdingen i Älvsborgs län att deras vinst, åtta till tio procent på vad de satsat, bara räckte om de ute i bygderna "stundom" fick gratis härbärg och foder för sina hästar. Knallarna var specialiserade på olika försäljningsområden. De som 1793 tullade i Borås reste mest till Småland, Väst- och Mellansverige. 1832 uppgavs från Borås att resehandlare med grövre ylle och linnevaror mest sålde i Mellansverige inklusive Bergslagen samt i Norge. För dem som sålde bomullsväv var Stockholm den viktigaste avsättningsorten. Efter Mellansverige var Älvsborgs län utanför Sjuhäradsbygden och Bohuslän viktigast. Även Gotland var en betydelsefull marknad för knallarna. Skånelandskapen var de områden som besöktes minst.

Även knallarna försökte samarbeta i de ekonomiska intressefrågorna. Så krävde de, särskilt i början av 1840-talet, rätt att få handla med fabriksvaror - de var ju också tillverkade av "bönder i orten" och borde därför ingå i bygdens handelsprivilegier. Detta gällde också de varor som stämplades på kattuntryckerierna i Borås och Ulricehamn.

Fortsättning följer.....